

Nemzetközi palagáz fórum

Palagáz és palaolaj készleteit tekintve Argentína a világ harmadik leggazdagabb országa, a legnagyobb nemzetközi olaj- és gázcégek – köztük a Shell, Total, Chevron – egymással versengve próbálják kiaknázni, a kormányzat támogatásával. Hogyan hatott a palagáz-láz Argentínára és lakosaira, mit tanulhatunk Magyarországon a tapasztalatokból? E kérdésekre ad választ a fórum és két argentin palagáz-szakértője, akik egy Franciaországtól Lengyelorszáig tartó európai előadói körút részeként látogatnak most Magyarországra, a Föld Barátai és a Bankfigyelő Hálózat szervezésében.

Időpont: 2014. május 26. hétfő, 14:00-16:30

Helyszín: Aranytíz Kultúrház, 2. em. Leonardo terem, 1051 Budapest, Arany J. u. 10.

PROGRAM:

Levezető elnök: Dr. Faragó Tibor, címzetes egyetemi tanár

14:00-14:15 A palagáz nemzetközi és hazai szempontból – jogi, gazdasági és környezeti-társadalmi vonatkozások, aktualitások

Botár Alexa, éghajlat-energia programvezető, Magyar Természetvédők Szövetsége

14:15 – 14:50 Argentína energiapolitikája - milyen változást hozott benne a palagáz? A multinacionális cégek, az argentin kormányzat és a civilek szerepe

Diego di Risio, politikatudományi szakértő, az argentin Observatorio Petrolero Sur társalapítója

14:50 – 15:25 Az olaj- és gázipar hatásai a környezetre, védett területekre Argentínában. A szabályozás fontossága és tapasztalatai

Maria Carolina García, természetvédelmi referens, Védett területek Neuquén-i tartományi Hivatala; az argentin 'Szektorközi repesztés-ellenes Szövetség' környezetmérnök szakértője

Kérdések, válaszok

15:45 – 16:30 Mit tanulhatunk az argentin tapasztalatokból? Magyar palagáz aktualitások és tervek, és benne az egyes érdekképviseleti csoportok szerepe

Nyílt fórumbeszélgetés. Felvezető hozzászóló: **Simon Gergely**, regionális vegyipar-szakértő, Greenpeace Közép- és Kelet-Európa.

A fórumon konzekutív spanyol-magyar tolmácsolást biztosítunk. A fórum résztvevőinek kerülnek elsőként bemutatásra az előadókörúthoz kapcsolódó „Fracking Patagonia” (Palagáz-láz Argentínában) c. film részletei és a „Heading South: The dash for unconventional fossil fuels in Argentina” (Palagáz-láz Argentínában) c. tanulmány. A rendezvény sajtónyilvános.

A rendezvényt az Európai Unió támogatta. Tartalmáért egyedül a szervezők felelnek, nem tükrözi az Európai Unió álláspontját. A projekt támogatója az Európai Unió EuropeAid programja (<http://europa.eu/>, <http://ec.europa.eu>)

GLOBAL
GREENGRANTS
FUND

JEGYZETEK:

14:00-14:15 A palagáz nemzetközi és hazai szempontból – jogi, gazdasági és környezeti-társadalmi vonatkozások, aktualitások

Botár Alexa, éghajlat-energia programvezető, Magyar Természetvédők Szövetsége

ld. külön letölthető ppt

14:15 – 14:50 Argentína energiapolitikája - milyen változást hozott benne a palagáz? A multinacionális cégek, az argentin kormányzat és a civilek szerepe

Diego di Risio, politikatudományi szakértő, az argentin Observatorio Petrolero Sur társalapítója

ld. külön letölthető ppt-t és az alábbi összefoglalót.

- Argentína: 2. leggazdagabb nem hagyományos gázban a világon, 4. leggazdagabb nem hagyományos olajban
- 3-szorosára nőtt a belső gázár utóbbi években
- 20-35 éves koncessziókat adtak, adnak ki
- Állami beruházások csökkenése az olaj-és gázszektorban
- Ország egész területén található feltárható nem-hagyományos készletek, medencék, ebből 72% esik Patagóniára
- Nagy nemzetközi cégek jelen vannak (Shell, Chevron, Total, stb...)
- YPF-Chevron projekt 400km² (régio: 30000km²) – viszonylag kicsi terület a „Vaca Muerta” / „Halott Tehén” – de a palagáz veszélyei már megmutatkoztak...
- Környezetvédelmi szabályozás nem tart lépést a beruházásokkal – emiatt a fő szabályozási erő a megkötött szerződések
- Rendeleti szintű szabályozás (nem törvényi szintű) – példák:
  - Csak felszíni vizeket lehet felhasználni a kitermeléshez
  - Környezetvédelmi hatástanulmányok – de: nem elég szigorúak az előírások
- Shell példája
  - Több koncesszió - természetvédelmi területeken is (több engedély)
  - Szerződések – Nincs átláthatóság
  - Nem az európai szintű előírásoknak megfelelő - nem a legjobb technológiát, hanem ennél jóval elavultabb technológiát használnak
    - Pl. metánszivárgásra vonatkozó előírások be nem tartása (hatás: légszennyezés, klímaváltozáshoz hozzájárul)
    - Használt repesztőfolyadék (szennyezett víz) visszaszivárgása
    - Nő a földrengésveszély
    - Repesztőfolyadék visszajuttatása, sajtolása (EU normák szerint tilos) – Shell közleményben elismerte, és megígérte, hogy ilyet többet nem fog elkövetni...
    - Nem adnak teljes körű tájékoztatást a repesztőfolyadékban felhasznált vegyianyagokról

- Az olaj- és gázvállalatok nem veszik figyelembe
  - hogy az őslakosokra (általában kisállattenyésztéssel foglalkoznak) külön jogszabályok vonatkoznak
  - a helyi önkormányzatok, őslakosok, a természet érdekeit

- Jövedelmek elosztása, export
  - Kevés állami bevétel származik az olaj- és gáz kitermelési tevékenységekből
  - Legalacsonyabb jogdíjak, adókedvezmények a kitermelő vállalatoknak
  - Mindeközben fontos ökoszisztémák sérülnek és a biológiai sokféleség csökken
  - Kevés hosszú távú munkalehetőség, hiszen a kútfúrásokat követik a specialista munkások, szakértők (nem jellemző, hogy helybelit foglalkoztatnának)
  - A nemzetközi cégek haszonérdekei érvényesülnek
  - Argentína energia-összetétele: 90%-ban fosszilis energiaforrások
  - Nettó importőr pozícióból nettó exportőr pozíció a cél – globális cégek és az állami / közsféra szövetkezése jellemzi a területet
  - Megújulók fejlesztése elmarad

- Kérdések:
  - Miért megy bele az állam ilyen „nem túl kedvező” szerződésekbe? Mert:
    - Gyakorlatilag kimerültek a hazai hagyományos olaj- és gázforrások
    - Reprivatizált vállalatokon (YPF) keresztül extra jövedelmet remélt az állam
    - A közvélemény nem fogadja el a megkötött megállapodásokat, az alkalmazott technológiákat – tüntetések, kemény karhatalmi válasz
    - Egyes helyi önkormányzatok a repesztést népszerűsítik

14:50 – 15:25 Az olaj- és gázipar hatásai a környezetre, védett területekre Argentínában. A szabályozás fontossága és tapasztalatai

Maria Carolina García, természetvédelmi referens, Védett területek Neuquén-i tartományi Hivatala; az argentin 'Szektorközi repesztés-ellenes Szövetség' környezetmérnök szakértője

ld. külön letölthető ppt-t és az alábbi összefoglalót.

A gázipar hatásai természetre, védett területekre – Neuquén védett természeti terület

- 8000 guanakó él a területen
- 3 bennszülött hüllőfaj
- helyi őslakosok öfenntartó módon élnek, de a nagy nemzetközi cégek megjelenése megnehezíti tradicionális életmódjuk fenntartását
- Hagyományos szénhidrogén kitermelés régóta zajlik, a nem-hagyományos kitermelés nemrég indult meg
- Francia Total cég is részt vesz a repesztéses technológiájú palagáz-kitermelésben, miközben Franciaországban tilos ez a technológia
- Szabálytalanságok
  - Kötelező közmeghallgatások meg nem tartása
  - Környezeti hatástanulmányok nem megfelelőek, pl. faunára, flórára hogyan hat a kitermelés – nincsenek erre megfelelő tanulmányok

- Nem hozzáférhetőek a palagáz-projekt információi
- 1 éve működő palagázkút – megjelent kedvezőtlen kockázatok és hatások:
  - Nincs ellenőrzés a használt vegyszerekre vonatkozóan
  - Felszíni vizek nagymértékben szennyezetté válhatnak
  - Nem-hagyományos kutak nagyobb területre terjednek ki
  - Infrastruktúra és közlekedés felszabdálja az élőhelyeket, veszélyezteti az élővilágot
- Kérdések
  - 10% a nem hagyományos szénhidrogén kitermelés a Neuquén területen – belső fejlesztésre
  - YPF államosítása – a palagáz-fejlesztések érdekében tették és mert hosszútávú stratégia lett a fosszilis import helyetti energia-önellátás és fosszilis export, de ez eddig nem jött be
  - Viszont a hosszútávú stratégia máris kedvezőtlen hatása, hogy máig nincs alternatív / megújuló stratégia
  - Argentín parlamentben napirenden vannak bizonyos korlátozási kérdések, de nincs elegendő támogatottsága...

15:45 – 16:30 Mit tanulhatunk az argentin tapasztalatokból? Magyar palagáz aktualitások és tervek, és benne az egyes érdekképviselői csoportok szerepe

Nyílt fórumbeszélgetés. Felvezető hozzászóló: **Simon Gergely**, regionális vegyipari szakértő, Greenpeace Közép- és Kelet-Európa:

Palagáz kockázatok

- USA palagáz szektor felhajtó ereje – felmentések jónéhány környezetvédelmi szabályozás alól!
- USA tapasztalat: viszonylag gyakori balesetek (feljön a gáz, gyakori berobbanás, gázszivárgás, földrengések)
- Mo.-on Makó térségében minimális a földrengés kockázata, de a felszíni, felszín alatti vizek szennyezése és a biológiai sokféleség károsítása magas kockázatú
- VKI szerint a felszín alatti vizekbe szennyezést juttatni tilos; DE palagáz esetében a repesztőfolyadékban ez kis mennyiségekben (0,5%) előfordul (savak, sósav, biocidok, rákkeltő formaldehid). Több millió liter vizet sajtolnak a repesztéshez egy kút élettartama alatt, 25-90% használt repesztőfolyadék lenn marad a mélyben, a többi visszajön a csövön (a közben az anyagokból kioldott anyagokkal, szennyezőkkel együtt). Mivel a kút ill. a repesztés helye soha nem 100%-osan zárt rendszer, azaz nem teljesen zár – a nemzetközi tapasztalatok alapján kijuthat, feljuthat a talajba, ivóvízbe a szennyezés.
- Nemzetközi tapasztalat: ahol nagy mennyiségű kitermelés folyik – ott szennyezés is előfordul
- Metán – erős üvegházgáz - klímaterhelés!
- Makói 5-6 km-es mélységből egyelőre nem lehet rentábilisan kitermelni (talán soha?) – USA 1,5 km-es mélységből könnyebb, geológia is kedvezőbb USA-ban, népsűrűség is átlag kisebb.
- Megújulók elől veszik el a forrásokat, kapacitásokat a palagáz fejlesztések, az EU jelentés is ettől tart.